

Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»

Кафедра економіки і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з НМР та І

 К. Г. Михайльова

«11» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
безвідривної ознайомлювальної практики

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 051 – Економіка

Освітня програма «Бізнес-економіка та її правове забезпечення»

Факультет «Бізнес управління»

2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Безвідривна ознайомлювальна практика» для здобувачів за спеціальністю 051 «Соціальні та поведінкові науки», освітня програма «Бізнес-економіка та її правове забезпечення»

Розробник: к. ю. н., доцент кафедри економіки і права
Войно-Данчишина Ольга Леонідівна

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри економіки та права

Протокол від 10 вересня 2024 року № 2

Завідувач кафедри економіки та права

 Васюренко Л.В.

«10» вересня 2024 року

Схвалено радою факультету «Бізнес управління»

Протокол від 11 вересня 2024 року № 1

Голова Астахов В.В.

«11» вересня 2024 року

ВСТУП

Важливим елементом упровадження компетентнісного підходу є навчально-ознайомча практика як початковий етап ознайомлення студентів з вибраною спеціальністю, із сучасними технологіями, які використовуються на підприємствах та в організаціях, отримання професійних знань та навичок, які допоможуть у вивченні теоретичних курсів.

Безвідривна ознайомлювальна практика студентів першого курсу навчання освітнього ступеня «Бакалавр» факультету «Бізнес-управління» спеціальності 051 «Економіка» є важливою складовою навчального процесу. Вона дозволяє студентам придбати нові знання й уміння для оволодіння майбутньою професією.

Безвідривна ознайомлювальна практика – це сукупність заходів, спрямованих на вивчення реальних умов створення і функціонування підприємств різних форм власності, що передбачає вияв студентами індивідуального підходу, вироблення ними первинних організаційних і дослідницьких навичок, самостійності в розвитку професійних і творчих здібностей, націленості на вивчення професійної діяльності.

Практика студентів передбачає здобуття різносторонніх знань з фундаментальних і спеціальних дисциплін в поєднанні із практичною діяльністю, в період якої закладаються первинний досвід професійної діяльності, практичні уміння і навички, виробляються професійні якості, що значною мірою визначають професійне становлення майбутнього фахівця. Знання, отримані студентами в процесі проходження практики, про роботу підприємств вплинуть на вибір місць проходження виробничої та переддипломної практик, сприяють їх науково-дослідній роботі.

Методичні вказівки включають основні положення, мету, завдання і зміст практики, визначають форми і методи контролю, основні вимоги до складання звіту.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою ознайомлювальної практики є формування мотивації до навчання школярів та професійної орієнтації, а також ознайомлення з основами бізнесу та особливостями його розвитку в сучасних умовах. Здобувачі мають отримати здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

В тому числі сформувати систему програмних компетентностей і результатів навчання:

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК 15. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК 16. Здатність виявляти, аналізувати та розв'язувати складні економічні проблеми та задачі, інтегруючи теоретичні знання та практичні навички з економіки та права для забезпечення ефективного функціонування та стратегічного розвитку суб'єктів господарювання.

ПРН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

ПРН 26 Пояснювати природу та зміст основних правових явищ

ПРН 27. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН28. Вміти виявляти, аналізувати та розв'язувати складні економічні проблеми та задачі, поєднуючи теоретичні знання та практичні навички з економіки та права для забезпечення ефективного функціонування та стратегічного розвитку суб'єктів господарювання.

Обсяг у кредитах - **4 кредити**

Розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять	
Повний термін навчання	
денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки:	
1-й	1-й

Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
-	-
Практичні	
-	-
Лабораторні	
-	-
Самостійна робота	
120	120
Індивідуальні завдання	
-	-
Види підсумкового контролю	
Залік	Залік

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ БЕЗВІДРИВНОЇ ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Під час проходження ознайомлювальної практики студенти набувають первинних знань із діяльності суб'єктів господарювання України, що в поєднанні зі здобутими в університеті знаннями за дисциплінами циклу професійної підготовки, мають формувати їхні професійні компетентності

Змістовна частина практики полягає у формуванні та розвитку підприємницької бізнес-ідеї студентами, її розробці та презентації. Протягом проекту підприємці - представники українського та зарубіжного бізнес-середовища здійснюють консультації для учнів, зустрічаються зі студентами, що дозволить їм дізнатися про те, з чого потрібно починати свій бізнес, як розробляти стратегію розвитку підприємства, які правові основи підприємницької діяльності.

У контексті навчання студентів ці зустрічі виконують комунікативну, освітню та виховну функції. Кожна конкретна зустріч з підприємцем включає одночасно кілька функцій:

- пріоритетну роль відіграє функція розширення кругозору, освіти і виховання;
- функція формування інтересів і спеціалізації майбутніх фахівців; - функція накопичення професійних знань і методичного досвіду.

Крім того, що зустрічі з підприємцями та розробка бізнес-проекту дають можливість отримати значний обсяг інформації, формують різні засоби розумової діяльності, вони ще виступають специфічною формою спілкування і комунікації.

Тому ознайомча практика націлена на:

- формування навичок підприємницького мислення;
- закріплення теоретичних знань в ході знайомства з реальною економічною ситуацією на підприємствах м. Харкова, а також

систематизація та оформлення додаткових знань;

- ознайомлення з основними завданнями і виробничими функціями підприємств, які виконують фахівці економічних і управлінських служб;
- освоєння правових засад ведення бізнесу на практиці;
- вивчення дії основних економічних законів на промислових підприємствах м. Харкова, ознайомлення з тим, як вони реалізуються в рамках чинного законодавства, як відображаються на організації управління і планування діяльності підприємств, економічного стимулювання членів трудових колективів;
- ознайомлення з проблемами реалізації готової продукції (послуг) підприємств;
- здобуття навичок ефективних презентацій;
- розвиток лідерських якостей, набуття навичок роботи у команді.

Як результат проходження ознайомлювальної практики студенти набувають таких компетентностей:

- розуміння сутності, закономірності та основних принципів ведення підприємницької діяльності в сучасних умовах господарювання; особливості організаційно-правових форм підприємств та їх функціонування у різних видах економічної діяльності;
- визначення послідовності створення підприємства, основних нормативно-правових документів; особливостей найму персоналу, правового становища окремих категорій працівників;
- усвідомлення проблем та складності здійснення підприємницької діяльності; ролі державного регулювання підприємницького сектору;
- розуміння складу, структури, особливостей формування витрат та результатів у ході здійснення підприємницької діяльності підприємства; основ бізнес-планування, структури та змісту бізнес-плану, методик роботи над упорядкуванням бізнес-плану;
- обґрунтування економічної сутності та загального підходу до оцінки ефективності виробництва, господарської діяльності підприємства;
- здійснення аналізу стану економіки та організації праці та виробництва в цілому;
- виявлення економічних закономірностей господарської діяльності підприємства; встановлення причинно-наслідкових зв'язків між кінцевими витратами та результатами діяльності підприємства;
- визначення оцінки ефективності організації та господарської діяльності підприємства в цілому; виявлення факторів, що впливають на основні показники діяльності підприємства;
- обґрунтування необхідності та організації роботи з діагностики діяльності підприємств і розроблення заходів щодо підвищення їхньої ефективності;
- визначення та прогнозування напрямів розвитку діяльності підприємства.

Етапи проходження ознайомлювальної практики:

1. Знайомство з роботою підприємства або організації в межах запланованих онлайн-зустрічей та екскурсій.
2. Робота з матеріалами сайтів підприємств (організацій).
3. Ознайомлення з організаційною структурою, змістом та регламентом ділових процесів баз практики, завданнями та принципами їх діяльності;
6. Закріплення практичних навичок проведення економічного дослідження, формування його інформаційного та методичного забезпечення, виходячи з суті вирішуваних проблем та обмежень, пов'язаних із діяльністю конкретного підприємства;
5. Узагальнення здобутих знань та підготовка звіту з практики.

Особливості проходження ознайомлювальної практики

Студент повинен бути готовий до дослідницької роботи, що є обов'язковим, в подальшому, при написанні курсових та наукових робіт. Для цього при проходженні ознайомчої практики необхідно зібрати інформацію, яка повинна бути відображена в звіті про практику (бізнес-план), що необхідно для початку роботи підприємства, його успішної діяльності. З цією метою під час практики доцільно консультиватись з експертами - бізнес-консультантами. Ця функція покладається на підприємців, представників реальних бізнес-процесів у різних сферах економічної діяльності, серед яких – успішні випускники-підприємці. Випускники, які виступають в якості експертів проекту, поділяючись досвідом роботи в підприємницькому секторі, підкреслюють необхідність внутрішньої мотивації у процесі навчання. Консультації спеціалістів-практиків не тільки підвищують знання студентів, а й дозволяють їм зрозуміти на практиці місце та роль теоретичної підготовки. Формат проекту вимагає відповідального ставлення до виконуваного завдання, самостійної підготовки та роботи в команді, навичок публічного виступу та вміння приймати усвідомлені рішення, оцінювати ризики.

Форми і методи реалізації проекту

- міні-лекції провідних викладачів ХГУ «НУА» та спеціалістів-практиків, які розкривають соціально-економічні та правові питання підприємницької діяльності,
 - психологічні тренінги особистісного зростання та тайм-менеджменту;
 - ділові ігри та ситуаційні завдання;
 - зустрічі з представниками вітчизняного та зарубіжного бізнесу та підприємництва безпосередньо у бізнес-середовищі;
 - екскурсії на виробництво, відвідування підприємств різних напрямів діяльності;
 - самостійна робота учасників проекту з теоретичними, інформаційними та законодавчими джерелами;
 - проектна робота учасників у малих групах по 2-5 осіб з розробки та обґрунтування бізнес-ідеї;

• курування та консультування учасників проекту експертами, як у безпосередньому спілкуванні, так і в режимі on-line або у формі електронного листування.

Напрямки для самостійної роботи

Тема	Зміст завдання
Фірма в умовах підприємництва	Юридичні акти та правові документи, які регулюють напрями діяльності підприємства. Міжнародна підприємницька діяльність. Об'єднання підприємств: асоціація, корпорація, консорціум, концерн, холдинг. Принципи поведінки суб'єктів господарювання над ринком. Маркетингова діяльність підприємства.
Основи управління та планування діяльності підприємства	Структура та управління підприємством. Ринкове середовище господарювання підприємств. Ринок та продукція. Товарна та цінова політика підприємства. Класифікація товарів споживчого призначення, промислового призначення. Упаковка та маркування товарів. Прогнозування, планування та регулювання діяльності підприємства. Економічне обґрунтування виробничої програми підприємства. Система оперативно-виробничого планування для підприємства.
Основний капітал підприємства	Майно підприємства. Склад та структура основних фондів різних галузей. Вибір джерел фінансування в ході формування складу основних фондів підприємства. Нематеріальні ресурси та активи підприємства. Законодавча база щодо питань захисту патентних прав. Ліцензійна торгівля. Ліцензійні угоди. Види ліцензійних платежів. Сучасна тенденція розширення торгівлі “ноу-хау”. Реєстрація торговельних марок в Україні. Рекламна функція товарного знака, підходи для вибору. Правова охорона товарного знака Ефективність використання основних виробничих фондів.
Оборотний капітал підприємства	Структура оборотних засобів підприємств різних сфер діяльності. Управління виробничими запасами підприємства.

	<p>Економічна ефективність логістичних систем.</p> <p>Вплив матеріальних ресурсів підприємства на конкурентоспроможність його продукції над ринком.</p> <p>Особливості розрахунку потреби у виробничих запасах і незавершеному виробництві.</p> <p>Забезпечення підприємства обіговим капіталом.</p>
Трудові ресурси підприємства	<p>Тенденції динаміки чисельності персоналу в окремих видах економічної діяльності. Особливості структури персоналу підприємств та організацій різних типів, розмірів та форм власності. Динаміка продуктивності праці на підприємствах різних галузей. Резерви зростання продуктивності праці та заходи для їх використання в сучасних умовах господарювання. Сучасна система оплати праці. Вибір форм і систем оплати праці. Зарубіжний досвід організації оплати праці.</p>
Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства.	<p>Види інвестицій (фінансові, реінвестиції). Формування та оцінка інвестиційної стратегії підприємства. Ризик в інвестиційній діяльності підприємства. Основні чинники підвищення ефективності використання капіталовкладень підприємства. Вплив нововведень на господарську діяльність підприємства.</p> <p>Науково-технічний прогрес, його форми та основні напрямки. Взаємозв'язок між конкуренцією, якістю і конкурентоспроможністю.</p>
Технічна база та організація виробництва	<p>Матеріально-технічне забезпечення та виробнича логістика, організація виробництва. Принципи організації виробничого процесу. Вплив факторів на тривалість виробничого процесу. Спеціалізація та кооперування виробничих процесів. Інфраструктура підприємства</p> <p>Договір лізингу. Права та обов'язки лізингодавців та лізингоодержувачів. Схема організації лізингових операцій. Витрати, пов'язані із наданням лізингових послуг. Ефективність лізингових операцій.</p>
Витрати виробництва та собівартість продукції	<p>Класифікація витрат та калькулювання.</p> <p>Визначення впливу окремих чинників зменшення поточних витрат.</p> <p>Стратегічні напрями регулювання поточних витрат на підприємствах різних галузей господарства.</p> <p>Склад собівартості продукції. Шляхи та резерви зниження собівартості.</p>
Фінансово-економічні	<p>Ціноутворення у ринкових умовах господарювання.</p> <p>Розподіл доходу та прибутку підприємства. Дивідендна</p>

показники результатів діяльності підприємства	політика. Чинники зростання ефективності виробництва. Оцінка соціальної ефективності діяльності підприємства. Форми фінансової звітності підприємства Прибуток, рентабельність продукції як показники ефективності діяльності підприємства. Термін окупності інвестицій.
---	--

ЗВІТ З БЕЗВІДРИВНОЇ ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ТА ПОРЯДОК ЙОГО ЗАХИСТУ

За результатами проходження ознайомлювальної практики студент повинен підготувати та надати керівнику практики звіт. Звіт з ознайомлювальної практики має таку структуру:

1. Резюме. (заповнюється в останню чергу як найголовніше (вижимки) з усіх розділів).

2. Коротка інформація про підприємство. (назва, логотип, місія і мета, де розташовано, основний продукт і додаткові товари та послуги. Опис цільової аудиторії - потенційні покупці. Фотографія офісу який буде взятий в оренду).

3. Маркетинговий план. (вказати основних конкурентів, способи просування товару, конкурентні переваги і т.п., цінова стратегія. Визначити в чому унікальність і новизна бізнес-ідеї).

4. Організаційна структура підприємства (схема, перелік відділів та їх функції, скільки найманих працівників)

5. Юридичний план

- яку організаційно-правову форму підприємства обрано: ФОП чи юридична особа;

- вказати вид підприємництва залежно від виду діяльності; номер КВЕД (класифікатор видів економічної діяльності);

- визначити нормативно-правові акти, якими регулюється створення та діяльність організаційно-правової форми. Який порядок державної реєстрації обраного підприємства за цими нормативно-правовими актами (з переліком необхідних документів для реєстрації);

- потрібні будуть дозвільні документи для вашої діяльності (ліцензія, сертифікати якості/відповідності та ін.);

- вказати кількість на підприємстві найманих працівників (конкретні посади та їх кількість – за кожною посадою, режим роботи);

- оформлення на роботу кожного із зазначених працівників: за трудовим договором або цивільно-правовим, якими нормативними актами регулюється укладання цих договорів.

6. Фінансовий план (у вигляді таблиць):

а) витрати: інвестиційні (купівля обладнання, транспортних засобів, меблів, будівництво будівель та терміни амортизації, витрати на виробництво (постійні змінні);

б) план виробництва – скільки на місяць та ціни реалізації. у цій же таблиці порахувати заплановані доходи;

в) запланований прибуток протягом року і термін окупності з урахуванням податків;

7. Оцінка ризиків створення цього виду бізнесу (перерахувати можливі ризики).

Оформлення текстової та ілюстративної інформації

Оформлюється звіт за вимогами, які встановлені у інструктивних матеріалах, з обов'язковим урахуванням державного стандарту до звітів з науково-дослідної роботи. Звіт оформлюється згідно наступних документів: «Звіт про науково-дослідну роботу», «Загальні правила та вимоги до оформлення», «Загальні вимоги до текстових документів» та «ЄКСД – текстові документи».

Звіт виконується українською мовою без стилістичних, орфографічних і синтаксичних помилок. Текстова частина роздруковується на аркушах (з одного боку) формату А4 через полуторний міжрядковий інтервал до тридцяти рядків на сторінці; за умови її заповнення по ширині, шрифтом Times New Roman (14 кегль).

Текст звіту слід друкувати, дотримуючись розміру полів: верхнє, нижнє – 20 мм. Текст всієї роботи повинен бути роздрукований в одному режимі з однаковим рівнем якості. Щільність тексту повинна бути однаковою.

Не допускається довільне скорочення слів в тексті, в таблицях, на рисунках і т. п. Скорочення слів і словосполучень має виконуватися відповідно до діючих стандартів.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць та формул здійснюють арабськими цифрами без знаку №.

Заголовки структурних елементів «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», не нумерують і друкують прописними (великими) буквами в середині рядка без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Ілюстрації (фотографії, рисунки, графіки, креслення, схеми, діаграми і таблиці) слід розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. На всі ілюстрації мають бути посилання в тексті. Приклад оформлення рисунка представлений в додатку.

Ілюстрації повинні мати назви, які поміщають під ілюстрацією. При необхідності під ілюстрацією розміщують під рисунковий текст. Ілюстрація позначається словом «Рис.» і нумерується арабськими цифрами в межах розділу. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад, «Рис. 3.1 – Фактори зростання продуктивності праці»

Таблицю слід зверху і знизу відокремлювати пробілом від тексту.

Таблиця повинна мати назву, яку друкують малими літерами по центру і поміщають над таблицею. Назви таблиці повинно бути стислою і відбивати її

зміст.

Цифровий матеріал з метою наочності, систематизації, компактного представлення однотипної інформації рекомендується оформляти у вигляді таблиць. Таблиці нумерують арабськими цифрами, номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 3.2» – це друга таблиця третього розділу. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Підсумковий контроль має за мету перевірити та оцінити рівень знань, отриманих під час проходження практики, умінь використовувати їх для вирішення практичних завдань, а також рівень оволодіння теоретичними знаннями та практичними вміннями та навичками в обсязі вимог навчальної програми.

Захист та оцінювання звітів з ознайомлювальної практики здійснюється шляхом організації презентації з запрошенням компетентного журі, до якого входять підприємці, випускники академії.

Проекти студенти презентують, використовуючи можливості середовища Power Point.

Робота вважається невиконаною, в разі:

- неподання звіту в строк;
- невиконання всіх розділів програми практики;
- отримання незадовільної оцінки при захисті.

Оцінка проходження практики складається із суми балів, які виставляються журі на основі розгляду змісту проекту та за підсумком усного захисту перед основних положень, які входять до програми практики.

Шкала оцінювання

<i>За національною шкалою</i>	<i>Кількість балів</i>
Зараховано	90–100
Зараховано	70–89
Зараховано	50–69
Не зараховано	25–49
Не зараховано	0–24

Рекомендовані літературні джерела

Основна література

1. Банщиків П. Г. Управління бізнес-процесами підприємства. Комплексний тренінг : навч. посіб. / П. Г. Банщиків, В. М. Гордієнко, О. О. Кизенко, Г. С. Скитьова. – К. : КНЕУ, 2010. – 283 с.
2. Иванова О. А. Экономика предприятия: Учеб. Пособие для вузов/ О. А. Иванова; Нар. укр. акад. – Х., 2019. – 76 с.
3. Економіка: підручник для 11 кл. (профільний рів.)/ Крупська Т., Тимченко О., Чорна К.- Ранок, 2019
4. Портер М. Стратегия конкуренции / М. Портер // Пер. с англ. – К.: Основы, 1997.

Додаткова література

1. Башнянин Г. І. Генеза ринкової економіки. Навчальний економічний словник-довідник / В. С. Іфтемичук, В. А. Григор'єв, И. І. Маниліч, Г.Д. Шутак; За ред. докт. екон. наук, проф. Г. І. Башнянина, канд. екон. наук, доц. В. С. Іфтемичука. – К.: «Магнолія плюс», 2007. – 688 с.
2. Все об учете основных средств (фондов) / [Т. Войтенко, О. Пироженко, О. Маханько, В. Кузнецов]. – Х. : Фактор, 2008. – 432 с.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV // Електронний режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/t21>
4. Іванілов О. М. Економіка підприємства : підручник. 2–е вид. / О. М. Іванілов. – К. : ЦУЛ, 2011. – 728 с.
5. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII / Електронний режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/t21>
6. Податковий кодекс України : Закон України від 18.11.10 г. № 2705–VI // Ліга : Закон [Електронний ресурс] : Комп'ютер.-правова система – К., 2008
7. Шлійко А. В. Економіка підприємства на ринку товарів і послуг : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. В. Шлійко. – К. : Центр учб. л-ри, 2018. – 375 с.
8. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV / Електронний режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/t21>